

Συνεπιμέλεια Ανήλικων Τέκνων

Στις περιπτώσεις διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, οι συνθήκες ζωής της οικογένειας αλλάζουν ριζικά, ο συζυγικός οίκος δεν υφίσταται πια, δημιουργείται χωριστή εγκατάσταση για καθένα από τους δύο γονείς και συχνά ανακύπτει το ζήτημα ρύθμισης της γονικής μέριμνας των ανήλικων τέκνων. Η γονική μέριμνα περιλαμβάνει **α) την επιμέλεια του προσώπου, β) τη διοίκηση της περιουσίας του και γ) την εκπροσώπηση του τέκνου σε κάθε υπόθεση** ή δικαιοπραξία ή δίκη, που αφορούν το πρόσωπο ή την περιουσία του. Συνεπεία αυτού η επιμέλεια αποτελεί βασικό «πυλώνα» της γονικής μέριμνας και «εμπεριέχεται» σε αυτή. Ποια είναι όμως η έννοια της «επιμέλειας» και κατά προέκταση της «συνεπιμέλειας» και ποιες πράξεις περιλαμβάνει; Υπάρχουν και πράξεις που μπορεί να επιχειρεί μόνος του ο ένας γονέας στην περίπτωση της «συνεπιμέλειας»; Ποιος είναι ο τύπος διαμονής του ανήλικου τέκνου μετά τη διακοπή της συμβίωσης των γονέων του; Αυτά είναι μερικά μόνο από τα συνηθέστερα ερωτήματα των εντολέων μας, μέσα από τα οποία, στο παρόν κείμενο, θα γνωρίσουμε καλύτερα το θεσμό της «συνεπιμέλειας».

Έννοια και Σκοπός Συνεπιμέλειας

Η επιμέλεια του προσώπου του τέκνου περιλαμβάνει αποφάσεις των γονέων του για τη ρύθμιση ιδίως της **ανατροφής, της επίβλεψης, της μόρφωσης και της εκπαίδευσής** του, καθώς και για τον **προσδιορισμό του τύπου της διαμονής του**. Με τον όρο «συνεπιμέλεια» νοείται η μεταξύ των γονέων κοινή συναπόφαση και συνεργασία για τη λήψη αποφάσεων που αφορούν τα προαναφερθέντα καθημερινά ζητήματα των ανήλικων τέκνων τους με σκοπό το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου.

Κατά την **ανατροφή του τέκνου** οι γονείς του το βοηθούν, χωρίς διάκριση φύλου, να αναπτύσσει υπεύθυνα και με κοινωνική συνείδηση την προσωπικότητά του. Η λήψη σωφρονιστικών μέτρων επιτρέπεται μόνον εφόσον αυτά είναι παιδαγωγικώς αναγκαία και δε θίγουν την αξιοπρέπεια του τέκνου. Κατά τη **μόρφωση και την επαγγελματική εκπαίδευση** του τέκνου οι γονείς λαμβάνουν υπόψη τις ικανότητες και τις προσωπικές του κλίσεις. Γι' αυτόν τον σκοπό οφείλουν να συνεργάζονται με το σχολείο και αν υπάρχει ανάγκη, να ζητούν τη συνδρομή αρμοδίων κρατικών υπηρεσιών ή δημοσίων οργανισμών.

Πλέον μετά τις ρυθμίσεις του Ν. 4800/2021 ο κανόνας της «συνεπιμέλειας» εξακολουθεί να ισχύει και μετά τη διάσπαση της συμβίωσης των γονέων και δε χρειάζεται οι γονείς να αποταθούν στα αρμόδια δικαστήρια για την από κοινού ρύθμισή της, όπως συνέβαινε στο παρελθόν. Έτσι, ακόμα και μετά το χωρισμό τους οι γονείς του ανήλικου τέκνου από κοινού είναι αρμόδιοι και υπεύθυνοι να συναποφασίζουν για τα καθημερινά θέματα που αφορούν το ανήλικό τέκνο τους, όπως ακριβώς συνέβαινε και πριν τη διάσπαση της συμβίωσής τους. Το αυτό ισχύει τόσο για τα τέκνα που έχουν γεννηθεί εντός γάμου των γονέων τους, όσο και για αυτά που έχουν γεννηθεί εκτός γάμου, αλλά έχουν αναγνωρισθεί από τον πατέρα τους.

Διαφωνίες μεταξύ των Συζύγων και Αδυναμία Συνεργασίας

Στο πλαίσιο άσκησης της συνεπιμέλειας οι γονείς έχουν υποχρέωση να συνεργάζονται μεταξύ τους και να αποφασίζουν από κοινού με γνώμονα πάντα το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου τους. Επιπλέον, κάθε γονέας υποχρεούται να διαφυλάσσει και να ενισχύει τη σχέση του τέκνου με τον άλλο γονέα, τους αδελφούς του, καθώς και με την οικογένεια του άλλου γονέα, ιδίως όταν οι γονείς δεν ζουν μαζί ή ο άλλος γονέας έχει αποβιώσει.

Στις περιπτώσεις συστηματικών διαφωνιών και αδυναμίας συνεργασίας μεταξύ των γονέων, ιδίως όταν αυτό συμβαίνει αδικαιολόγητα με αποτέλεσμα να προκαλείται βλάβη του συμφέροντος του τέκνου, έχουμε κακή άσκηση της γονικής μέριμνας και άρα και της συνεπιμέλειας, γεγονός που πρέπει να συνεκτιμάται από το Δικαστήριο όταν τυχόν κληθεί να αποφασίσει κάποια παρέκκλιση από την από κοινού άσκηση της επιμέλειας. Στο ίδιο αποτέλεσμα οδηγούμαστε και στην περίπτωση που οι κοινά αποδεκτές λύσεις των γονέων δεν προάγουν το συμφέρον του παιδιού. Και σε αυτήν την περίπτωση

υπάρχει κακή άσκηση της επιμέλειας, η οποία μπορεί να επισύρει και την αφαίρεση της άσκησης της κατά περίπτωση από τον έναν ή ακόμα και από τους δύο γονείς.

Κακή άσκηση της γονικής μέριμνας (και της συνεπιμέλειας) συνιστούν ιδίως: α) η υπαίτια μη συμμόρφωση προς αποφάσεις και διατάξεις δικαστικών και εισαγγελικών αρχών που αφορούν το τέκνο ή προς την υπάρχουσα συμφωνία των γονέων για την άσκηση της γονικής μέριμνας, β) η διατάραξη της συναισθηματικής σχέσης του τέκνου με τον άλλο γονέα και την οικογένειά του και η με κάθε τρόπο πρόκληση διάρρηξης των σχέσεων του τέκνου με αυτούς, γ) η υπαίτια παράβαση των όρων της συμφωνίας των γονέων ή της δικαστικής απόφασης για την επικοινωνία του τέκνου με τον γονέα με τον οποίο δεν διαμένει και η με κάθε άλλο τρόπο παρεμπόδιση της επικοινωνίας, δ) η κακή άσκηση και η υπαίτια παράλειψη της άσκησης του δικαιώματος επικοινωνίας από τον δικαιούχο γονέα, ε) η αδικαιολόγητη άρνηση του γονέα να καταβάλει τη διατροφή που επιδικάστηκε στο τέκνο από το δικαστήριο ή συμφωνήθηκε μεταξύ των γονέων, στ) η καταδίκη του γονέα, με οριστική δικαστική απόφαση, για ενδοοικογενειακή βία ή για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή για εγκλήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής.

Επιπλέον, ο γονέας που συστηματικά διαφωνεί με τον άλλο γονέα ή δεν συμπράττει στην εκτέλεση των αποφάσεων που αφορούν την από κοινού άσκηση της επιμέλειας ή γενικότερα υπονομεύει τις προσπάθειες του άλλου συζύγου για την εξεύρεση συναινετικών λύσεων προς το συμφέρον του παιδιού, παραβιάζει την ανωτέρω υποχρέωσή του όσον αφορά τη συνεπιμέλεια των τέκνων του. Η παραβίαση της υποχρέωσης αυτής μπορεί να εκδηλωθεί και αποθετικά, όταν ο γονέας αδιαφορεί για την άσκηση της επιμέλειας από κοινού με τον άλλο γονέα.

Σε αυτές τις περιπτώσεις το Δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει να παρεκκλίνει από την από κοινού άσκηση της επιμέλειας των ανήλικων τέκνων ρυθμίζοντας διαφορετικά την κατάσταση.

Ο Ρόλος του Δικαστηρίου στο θεσμό της Συνεπιμέλειας

Όσον αφορά την συνεπιμέλεια, το Δικαστήριο επλαμβάνεται μόνο κατ' εξαίρεση και μόνο για την επίλυση διαφωνιών των γονέων, που αφορούν είτε τον τρόπο άσκησης της, όταν αυτό είναι απαραίτητο για να καταστεί δυνατή και επωφελής η συνέχιση της άσκησης της συνεπιμέλειας, είτε την εν γένει αδυναμία τους να ασκήσουν από κοινού την επιμέλεια των ανήλικων τέκνων τους.

Στις περιπτώσεις αδυναμίας άσκησης της συνεπιμέλειας το Δικαστήριο μπορεί ανάλογα με την περίπτωση να **καταλείπει την άσκηση της μεταξύ των γονέων, να εξειδικεύσει τον τρόπο άσκησης της στα κατ' ιδίαν θέματα ή να αφαιρέσει από τον υπαίτιο γονέα την άσκηση της γονικής μέριμνας ή την επιμέλεια, ολικά ή μερικά, και να την αναθέσει αποκλειστικά στον άλλο γονέα, καθώς επίσης να διατάξει κάθε πρόσφορο μέτρο προς διασφάλιση του συμφέροντος του τέκνου.** Αν συντρέχει κακή άσκηση της επιμέλειας από πλευράς αμφοτέρων των γονέων, **το δικαστήριο μπορεί να αναθέσει την πραγματική φροντίδα του τέκνου ή ακόμα και την επιμέλειά του ολικά ή μερικά σε τρίτο πρόσωπο.**

Το Δικαστήριο δηλαδή θα είναι αυτό που θα αποφασίσει ποιο μέτρο θεωρεί κατάλληλο για το παιδί, για το συγκεκριμένο παιδί και για τη συγκεκριμένη περίπτωση, με γνώμονα βέβαια το συμφέρον του παιδιού.

Η άσκηση της Επιμέλειας «Εξίσου» και από τους Δύο Γονείς

Η από κοινού άσκηση της επιμέλειας πρέπει να διακρίνεται από την ίση άσκηση ή την άσκηση εξίσου και από τους δύο γονείς της επιμέλειας. Ο όρος «ίση άσκηση» ή «άσκηση εξίσου από τους δύο γονείς» αναφέρεται στην εξομοίωση του τρόπου άσκησης της επιμέλειας μετά τον χωρισμό των γονέων με όσα ίσχυαν ενόσω οι γονείς ζούσαν μαζί. Δεν έχει χρονική έννοια. Η ίση κατανομή του χρόνου άσκησης της επιμέλειας είναι ανέφικτη όσο οι γονείς ζουν μαζί και εξακολουθεί να είναι και μετά το χωρισμό τους.

Ως εκ τούτου η αναφορά στην «από κοινού» και «εξίσου» άσκηση της επιμέλειας από τους δύο γονείς, έχει την έννοια της από κοινού και ισότιμης άσκησης της και ουδεμία σχέση έχει με τη χρονική κατανομή αυτής μεταξύ των γονέων.

Ο Προσδιορισμός του Τόπου Διαμονής του Ανήλικου Τέκνου

Ένα ίσως από τα πιο καίρια ζητήματα τα οποία καλούνται να αντιμετωπίσουν οι γονείς μετά τη διάσπαση της συμβίωσής τους είναι ο προσδιορισμός του τόπου διαμονής του ανήλικου τέκνου τους, στο πλαίσιο της άσκησης της συνεπιμέλειας και αυτό διότι μέσω της απόφασης αυτής καθορίζονται παράλληλα οι συνθήκες διαβίωσης του παιδιού και η καθημερινότητά του. Η απόφαση για τον προσδιορισμό του τόπου διαμονής του τέκνου είναι μέρος της άσκησης της επιμέλειας του παιδιού και λαμβάνεται στο πλαίσιο της από κοινού άσκησης της.

Όταν οι γονείς ζουν μαζί ο τόπος διαμονής του παιδιού στην πλειονότητα των περιπτώσεων είναι ο τόπος της κοινής κατοικίας των γονέων. Μετά το χωρισμό όμως, επειδή οι γονείς δε ζουν πλέον μαζί, πρέπει να προσδιορίσουν με ποιον από αυτούς θα διαμένει το τέκνο, αν ο τόπος διαμονής του θα είναι εναλλασσόμενα ο τόπος κατοικίας και των δύο γονέων και στην περίπτωση αυτή το χρονικό διάστημα και την περιοδικότητα της εναλλασσόμενης διαμονής του παιδιού με καθέναν από τους γονείς του.

Η συμφωνία των γονέων για τον προσδιορισμό του τόπου διαμονής του παιδιού πρέπει να καταρτίζεται εγγράφως, με ιδιωτικό έγγραφο, χάριν της σαφήνειας και της αβεβαιότητας της νομικής κατάστασης του παιδιού και προς το σκοπό της αντιταξιμότητας της συμφωνίας στους τρίτους (λ.χ δημόσιες αρχές, σχολείο, κοινωνικές υπηρεσίες, δικαστικές αρχές). Το ανωτέρω έγγραφο ισχύει τουλάχιστον για δύο (2) έτη και παρατείνεται αυτοδικαίως, εκτός αν κάποιος από τους δύο γονείς δηλώσει εγγράφως στον άλλο γονέα, πριν τη λήξη του συμφωνημένου χρόνου, ότι δεν επιθυμεί την παράτασή του.

Επί διαφωνίας των γονέων και αδυναμίας προσδιορισμού του τόπου κατοικίας του τέκνου τους, από κοινού, αποφασίζει το Δικαστήριο. Η απόφαση των γονέων και η κρίση του Δικαστηρίου στο θέμα του προσδιορισμού του τόπου κατοικίας του παιδιού πρέπει να λαμβάνεται με αποκλειστικό γνώμονα το συμφέρον του παιδιού. Πρέπει να φροντίζουν ώστε ο συγκεκριμένος προσδιορισμός του τόπου διαμονής του παιδιού να μην συνεπάγεται ιδίως επιβάρυνση της καθημερινής διαβίωσης της παιδιού, μεταβολή σχολικού περιβάλλοντος, απομάκρυνση από τον οικείο στο παιδί οικογενειακό και κοινωνικό περίγυρο, απομάκρυνση από τις εξωσχολικές δραστηριότητές του.

Για το λόγο αυτό και ο θεσμός της εναλλασσόμενης ισόχρονης κατοικίας του τέκνου (λ.χ. 15 μέρες του μήνα στο σπίτι του ενός γονέα και τις υπόλοιπες 15 ημέρες του μήνα στο σπίτι του άλλου γονέα) δε βρίσκει συχνά έρεισμα καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις είναι αντίθετος με το συμφέρον του τέκνου, ειδικά όταν γίνεται με τέτοια συχνότητα, ώστε το τέκνο να μετατρέπεται ουσιαστικά σε «μπαλάκι» μεταξύ των δύο τόπων κατοικίας και να ανατρέπεται άρδην το πρόγραμμα και οι συνήθειες του.

Επιπροσθέτως, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητα του τέκνου, το Δικαστήριο πρέπει να ζητά και να συνεκτιμά τη γνώμη του παιδιού, όσον αφορά τον προσδιορισμό του τόπου κατοικίας του.

Πράξεις που Μπορεί να Επιχειρεί Μόνος του ο ένας Γονέας στο πλαίσιο της Συνεπιμέλειας

Η συνήθης διαμονή του παιδιού με τον έναν γονέα δημιουργεί την ανάγκη προσδιορισμού και οριοθέτησης των εξουσιών του γονέα αυτού έναντι του άλλου γονέα για τις πράξεις γονικής μέριμνας (μέρος της οποίας είναι και η επιμέλεια), που επιτρέπεται να ενεργεί μόνος του σε σχέση με το παιδί.

Οι πράξεις αυτές είναι οι συνήθεις πράξεις επιμέλειας του προσώπου του παιδιού. Σε αυτές περιλαμβάνονται λ.χ. ο καθορισμός του καθημερινού ωρολόγιου προγράμματος του παιδιού (ώρες φαγητού, σχολικής μελέτης, ύπνου), ο καθορισμός του καθημερινού διαιτολογίου του παιδιού, η φροντίδα του παιδιού σε μικροαδιαθεσίες. Επιπλέον, στις πράξεις αυτές περιλαμβάνονται και αυτές που έχουν επείγοντα χαρακτήρα λ.χ. η αντιμετώπιση ενός επείγοντος ιατρικού περιστατικού.

Για τις πράξεις αυτές ακόμα και αν ισχύει ο θεσμός της συνεπιμέλειας του τέκνου, δεν απαιτείται κοινή συμφωνία των γονέων. Ο νόμος προβλέπει μόνο υποχρέωση του γονέα με τον οποίο διαμένει το τέκνο για προηγούμενη ενημέρωση του άλλου γονέα. Σε πράξεις με επείγοντα χαρακτήρα, ο γονέας με τον οποίο διαμένει το τέκνο, δικαιούται να επιχειρεί την επείγουσα πράξη και να ενημερώνει εκ των υστέρων τον άλλο γονέα.

Η υποχρέωση ενημέρωσης δεν παρέχει δικαίωμα επεμβάσεων του άλλου γονέα στην καθημερινότητα του παιδιού, κατά μείζονα λόγο δεν μπορεί να αποτελέσει αφορμή για παρεμβάσεις στη ζωή του γονέα με τον οποίο διαμένει το παιδί.

Στις περιπτώσεις που α) Επιχειρείται από τον γονέα με τον οποίο διαμένει το τέκνο πράξεων που υπερβαίνουν τα ανωτέρω όρια, β) Παραβιάζεται η υποχρέωση ενημέρωσης του άλλου γονέα ή γ) Ο έτερος γονέας επεμβαίνει στην καθημερινότητα του παιδιού, κατά μείζονα λόγο στη ζωή του γονέα, με τον οποίο διαμένει το παιδί, είναι φανερό ότι υπάρχει έλλειψη πρόθεσης του γονέα να σεβαστεί τα δικαιώματα του άλλου και να προάγει το συμφέρον του τέκνου. Ως εκ τούτου μετά από σχετική προσφυγή στο Δικαστήριο, αυτό μπορεί να ρυθμίσει την άσκηση της γονικής μέριμνας (μέρος της οποίας είναι και η επιμέλεια) και να παρεκκλίνει από τον κανόνα της από κοινού άσκησής της, με γνώμονα το συμφέρον του παιδιού.

Το γραφείο μας ασχολείται καθημερινά με υποθέσεις διαζυγίων, διατροφών, επιμέλειας και εν γένει ζητήματα οικογενειακού δικαίου, διαθέτοντας μακροχρόνια εμπειρία στην επίλυσή τους. Σας προσκαλούμε να ζητήσετε τη συμβουλή μας και να μας τιμήσετε με την εμπιστοσύνη σας αναθέτοντάς μας την υπόθεσή σας. Ακόμη και αν δεν γνωρίζετε από που πρέπει να ξεκινήσετε, εμείς θα σας κατευθύνουμε! Μην ξεχνάτε ότι η κάθε υπόθεση είναι μοναδική και σε καμία περίπτωση το παρόν άρθρο δε δύναται να αποτελέσει νομική συμβουλή για το ζήτημά σας, καθώς οι σωστοί χειρισμοί μιας υπόθεσης ποικίλουν ανάλογα με τα χαρακτηριστικά κάθε περίπτωσης.

Εάν αναζητάτε Δικηγόρο για την ανάθεση της υπόθεσής σας, προκειμένου να σας συμβουλευόμαστε υπεύθυνα και να σας υποδείξουμε τις ενδεδειγμένες ενέργειες για την επίλυση του προβλήματός σας, σας προσκαλούμε να επικοινωνήσετε μαζί μας καλώντας μας τηλεφωνικά ή αποστέλλοντάς μας σχετικό email στο info@sakellari.gr.

Σακελλάρη Πολυξένη

Δικηγόρος

Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος στον τομέα του Αστικού, Αστικού Δικονομικού και Εργατικού Δικαίου

Τηλέφωνο Επικοινωνίας: 6944878594

Email: info@sakellari.gr